

Emigrantfotograf Ellert Kleven - Strums egen Andrew Dahl

Av Vidar Støen

Biografiske opplysninger:

Bakgrunn fra Tolga: Foreldrene til Ellert Kleven og hans tre søsken kom fra Tolga. Faren Nils Kleven var født på Kleven gård 8.11.1845, giftet seg 9.11.1870 med Ingeborg Jonsdatter som var født den 25.6.1845 på Storbekken Vestre (Klokkaran)gb bn 61-1. De reiste til Trempealeau County i vestre Wisconsin før 1872, og slo seg ned sammen med flere tolginger i Jonsedalen i utkanten av Strum. Sambygdingen Esten Jonsen kom først og slo seg ned der. Ingeborg og Nils døde henholdsvis i 1926 og 1928.

De hadde fire barn:

1. Josephine f. 23.6.1872, g.m. John Waldal.
2. Edward f. 6.11.1877, død som spedbarn.
3. Julie f. 6.1.1879, d. 27.6.1973, g.m. Peder Eidet, f.21.8.1874 i Tolga.
4. Ellert f. 13.3.1883, d. 29.9.1958, g.m. Thea Amundson 30.7.1913.

Ellert og Thea fikk 4 barn:

1. Evelyn g.m. Earl Nelson.
2. Louise g.m. Jerome Halvorson.
3. Noble bor på hjemfarmen og er sheriff i Trempealeau County.
4. Ruth Caroline, død som barn.

Mennesket bak kameraet

Ellert Kleven var ikke noen hvem som helst. Foruten å være et teknisk vidunder og et musikalsk geni, engasjerte han seg i samfunnsspørsmål. Når naboene var opprødd i mange saker som for eksempel forretnings-

spørsmål, gikk de til Klevens for å få gode råd. Denne artikkelen skal i tillegg beskrive hans innsats innen fotografien.

Hans fotografiske talenter skal eksemplifiseres med et lite utvalg av familiebilder. Disse er første gang offentliggjort her. Kvaliteten er noe forringet da artikkelforfatteren har kopiert disse egenhendig. En vil med dette også vise det mangfold denne hobbyfotografen kan vise til. Personligheten anskueliggjøres gjennom fotografiene i likhet med en kunstner som uttrykker seg via sine bøker eller malerier.

Ellert kunne like gjerne fått tilnavnet Graham Bell eller Thomas A. Edison. Tolgingene i Jonsedalen hadde telefonisk forbindelse med hverandre. Ellert lærte seg morsealfabetet og installerte utstyr hos naboen Edward Thomasgaard et par kilometer unna. Senere rigget de opp et telefonsystem. Kvaliteten holdt trolig ikke nåtidens standard, men så var telefonen den første på de kanter. Radioene som Ellert lagde flere av hjemme på farmen var heller ikke av de mest avanserte, men det var litt av en bragd å lage radiomottagere med de enkle hjelpemidlene de hadde til rådighet omkring første verdenskrig.

Helt andre interesser enn det tekniske hadde også Ellert. Han dyrket sine musikalske talenter, og han var litt av en kunstner. Han trakterte orgel, piano, mestret fiolin, og spilte ofte fløyte og klarinett. Alle disse instrumentene hadde han sjøl lært seg å spille på. Om dette ikke var nok, dirigerte han det lokale kirkekor

ved St. Paul og var etter sigende en ypperlig sanger. Dessuten var han dirigent for et sammensatt kor for hele området tilsvarende vårt bispedømme.

Hvordan Ellert fikk tid til alle disse aktivitetene ved siden av å være farmer og holde mange politiske verv, kan en undre seg over. Han solgte også forsikringspoliser. I mange år var han direktør for det lokale meieriet i Strum. Der utmerket han seg med sin nøye regnskapsførsel og nydelige håndskrift. Et annet verv med tilknytning til farming var oppgaven som styremedlem i Rural Electrification Agency (R.E.A.) for fem countier i midt-vestre Wisconsin inkludert Trempealeau County. R.E.A. var et halvoffentlig elektrisitetsverk opprettet under den store depresjonen av President Franklin D. Roosevelt. Formålet var å knytte «landsbygda» til strømforsyningen og skape arbeidsplasser i 1930-årene.

Med jevne mellomrom hadde lokalsamfunnet en stødig representant i Mr. Kleven. Han var valgt inn i styrene for township (kommunen), skolen, kirken og county (fylket). I noen år satt han og i styret for asylet i Trempealeau Co. Her viste Ellert seg fra sin myndige, men ikke desto mindre fra sin humoristiske side.

De samme egenskapene viste han i sin rolle som familiefar. Ellert hadde god kontakt med barna, kan sønnen Noble fortelle. Han var respektert for sin bestemte barneoppdragelse, men hans myke sider med stor humoristisk sans vil likevel bli husket som hans varemerke. Det har tydeligvis gått i arv, for en artigere sheriff enn Noble Kleven skal en lete lenge etter.

Fotografen og fotografiene

Hovedhensikten med denne artikkelen er å fremheve fotografen og vise et lite tverrsnitt av de mange bildene Ellert har tatt. Bildene viser stor oppfinnsomhet og sans for humor. Litt trick-fotografi har det også vært

plass til, selv om disse er tatt for to generasjoner siden.

Først litt om selve fotografiene. Disse er kopiert fra over seksti år gamle glassplatenegativer, men likevel har de beholdt en stor oppløslighet, og er ellers av god teknisk kvalitet. Sønnen Noble har funnet og oppbevart over 100 av disse negativene på hjemfarmen. Artikkeleforfatteren kom over denne gullgruven av billedlig kildemateriale ved en tilfældighet kombinert med historisk nysgjerrighet ved et besøk for en del år siden, og senere kopiert på en skole der borte i 1985. Negativene av kopiene er arkivert hos Musea i Nord-Østerdalen.

Motivene er for det meste hentet fra norske settlement rundt Strum med tolginger, og fra inngiftede personer fra Fall Coulee der folldølene holdt til. Naturligvis er det mange bilder fra den nære familie, og spesielt det første barnet, Evelyn, er en gjenganger. Ellert tok mange bilder på oppdrag og nærmest gjorde fotograferingen til en binæring. Samlingen viser hvordan nybyggerne hadde bygd opp sitt livsverk på farmene rundt omkring i nabolaget. Alle disse fotografiene er tatt omkring 1920.

Den norskættede fotografen Andrew Dahl reiste med sitt mobile studio rundt omkring i de norske settlementene, for det meste i Wisconsin og Minnesota. Bildene fremkalte han i laboratoriet på hjul, slik at kundene kunne få bildene på stedet. Forskjellen var at Ellert ikke reiste så langt av sted, begynte litt senere, og hadde fotograferingen som hobby. Med rette kan Ellert Kleven få tilnavnet Strums Andrew Dahl.

Ingeborg Sparbakkens Gæstehus Hjemfarmen Kleven i Strum. Fra v. Nils (Nels), Ingeborg,
Ellert og Julie.

*Farmen til Ole og Marit (Maret) Tomasgård (Thomasgaard):
Sønnen Edward bodde her.*

Ingeborg Storbekken (Storbækken) Kleven på sine eldre dager.

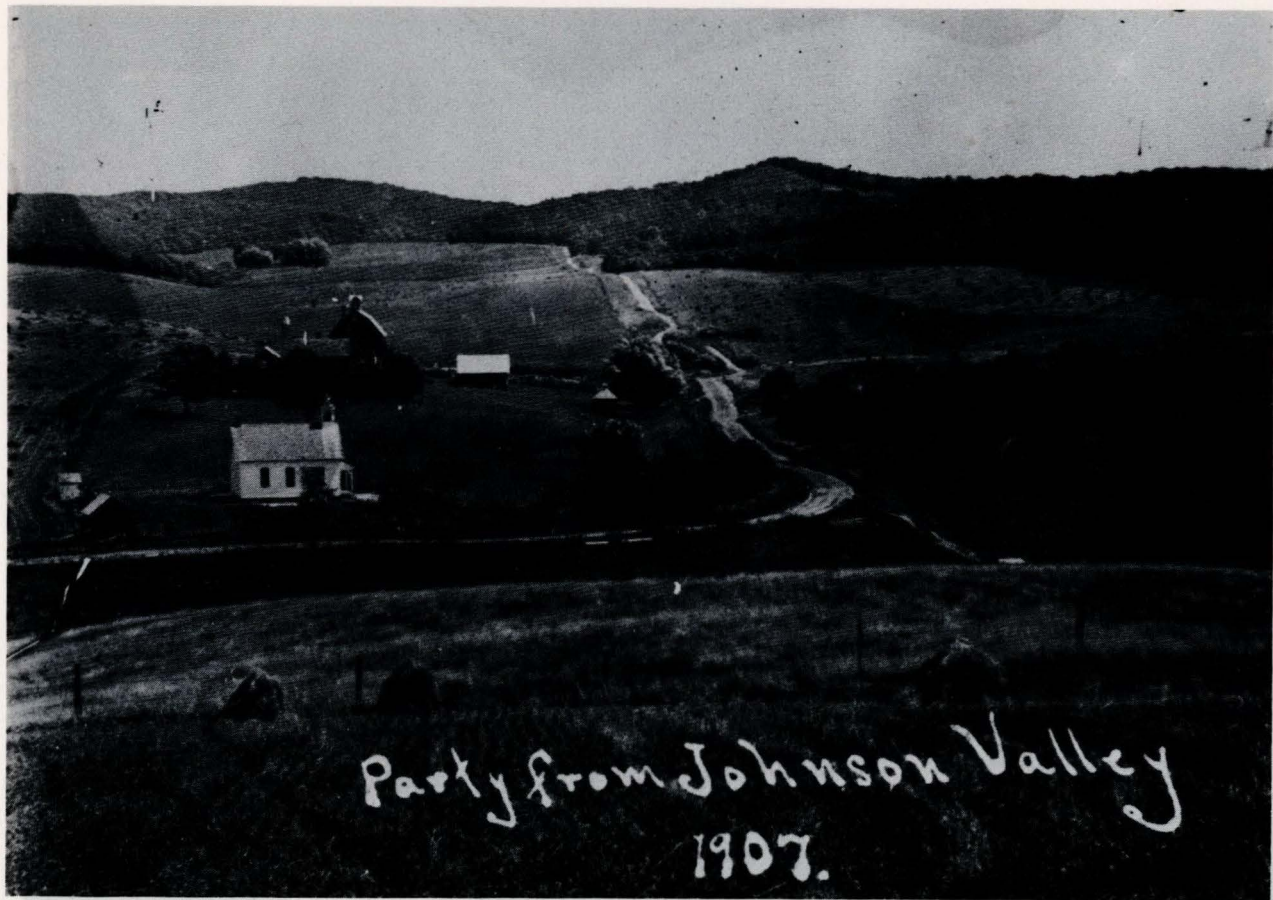
«Little big man», nevøen Wagner Waldal.

Filosofen Julie og litteraten Julie.

*«Julie in the bush». Fra v. John Waldal, Julie, Nils,
Ingeborg og Josephine Waldal.*

Utsnitt fra Jonsedalen (Johnson Valley) med skolen foran til venstre, farmen til Ole K. Berg bak, og Sten Johnson sitt «paradis» til høyre.

1. Ukjent. 2. Inge O. Moen. 3. Martin Langsjøen. 4. Kari O. Moen. 5. Inge Langsjøvoll. 6. Sigrd E. Langsjøen, skolelærers kone. 7. Inger Seline Langsjøvoll. 8. Ukjent. 9. Maria Langsjøen. 10. Berit O. Moen. 11. Johanne O. Langsjøvoll. 12. Julius E. Langsjøvoll. 13. Trilse J. Semmar. 14. Ole O. Holsten, søn. 15. Thomas Th. Sjørdal. 16. Ole O. Sjørdal. 17. Sigrd P. Sjørdal. 18. Ukjent. 19. Ole H. Tøllan. 20. Ingeborg J. Nestor. 21. Pauline Jensen. 22. Johanna Ellefsplaza. 23. Petrus Langsjøvoll. 24. Johanna Nesmoen. 25. Martine Siviken. 26. Olava. 27. Elisabet E. Jensen. 28. Ukjent. 29. Even E. Jensen. 30. Ole O. Langsjøen. 31. Karen T. Siviken. 32. Oline H. Moen. 33. Regine Nistrøen. 34. Kirsti T. Nesmoen. 35. Ole H. Holsten. 36. Bernt O. Nesmoen. 37. Nils Th. Jensen. 38. Per K. Langsjøen, søn. 39. Kristoffer Sjørdal. 40. Mari E. Semmar. 41. Kirsti B. Semmar. 42. Kirsti O. Semmar. 43. Ingeborg Jensen. 44. Johanna Langsjøen. 45. Olaf J. Jostet. 46. Peder J. Nistrøen. 47. Jakob T. Semmar. 48. Ole P. Moen. 49. Peder A. Ellefsplaza. 50. Lars F. Semmar. 51. Ukjent.

*«Et barn i sorg». Evelyn tar avskjed med søsteren
Ruth Caroline.*